

Tallinna "Estonia" teatri ballett ja ooper Euroopa kultuuripäevadel Karlsruhe

Karje ja vaikus, massid ja tolm

Milline idee! Kuni helisevad Arvo Pärdi kellukesed, keerlevad Baden-Riigiooperi Väikeses majas taevatähed, ja nii nagu Andris Freibergsi lavakujundus oma heiklevate valgustitega saatust mängib, nii tunnetab ka Mai Murdmaa vaevumärgatav^aid muutusi ansamblitantsus, mis oma moel näitab asjade kulgu.

"Kuritöö ja karistus": Mai Murdmaalt, eesti koreograafilt, kellest räägiti juba endise Nõukogude Liidu aegadel. Mai Murdmaa ei jutusta Dostojevski romaani sõna-sõnalt ümber, see oleks mõttetu. Ta jagab balleti kaheks vaatuseks, kuid enam veel on see üks tervik, mis rõhutab saatuslikkust ja pöördumatust. Juri Jekimovi poolt ilmekalt kehastatud Raskolnikov on üks paljudest, aga tema arengus, mis on taandatud vähestele elujärkudele, kohtumistele ja rekvisiitidele, on midagi sümbolset. Kuid koreograafia, mida Juri Jekimov, Inna Sõrmus ja teised "Estonia" teatrist täistallal tantsitult esitavad, jääb sümbolile võlgu: liiga pikk on tee sõnalt teoni, Dostojevski teosest tantsuni, mis tegelikult vahendaks Raskolnikovi otsust. Need vähesed stseenid ammenduvad modernistlike klišeede pidevas kordumises ja lonkavad raskekaaluliselt muusika järel.

Aga Mai Murdmaa (1938), kelle imeilus Chopini solo on Stuttgardi John-Cranko-kooli repertuaaris, on suuteline ka muuks. Pärast "Paquita", mida Cranko-kool palju täpsemalt ja teravamalt tantsis, näitas ta teisel võõrusetentuse õhtul Karlsruhe kahte balletti: "Karje ja vaikus" ja "Võlumandariin", mis lisaks tipptechnikale tõestavad nimelt ühte - julgust ebakonventsionaalseteks lavalisteks lahendusteks. Esimeses tükis (loodud Kuldar Singi laulutsüklile) loitsivad Priit Kripson, Kaie Kõrb ja eriti melodramaatiline metsosopran Leili Tammel Federico Garcia Lorca sünget Hispaaniat - tegemata teadlikult vahel Erose ja Thanatose, sünni ja surma vahel. Teises tükis, Béla Bartóki balleti ~~harvade~~ ^{annavad} laimatu tehnika ja meelilise säruga baleeriin Kaie Kõrb koos Viesturs Jansonsiga "Võlumandariinile" õiguse olla. See on tants n.ö. noateral, saavutades küll publikumenu, kuid näidates Balti vabariiki balleti vallas siiski arengumaana.

Hartmut Regitz

Reisile ooperimuseumi tagumisse nurka viis Tallinna "Estonia" teatri võõrusetendus Euroopa kultuuripäevade avamisel Karlsruhe. Selles seoses näib üsna kummalisena, et eestlased alustasid oma kultuuri esitlemist endise okupandi ~~kultuuripäevade~~ kunstiproduktiga: venelase Modest Mussorgski muusikalise rahvadraamaga "Hovanštšina" 5 vaatu-

- 2 -

ses. Aga võibolla pidi tükk tänasele publikule teadvustama, et tol-
lase aja probleemid on ka meie aja omad, ja mitte ainult purunevas,
endises Nõukogude Liidus. Tegu on igivana mänguga võimu ja armas-
tuse, intriigide, vägivalda ja ülluse ümber; peamiselt aga reformist-
like ideedega mida ~~iga~~ vanameelsed läbi aegade ägedalt eitavad.
Selles mõttes on tükk igati aktuaalne. Boriss Pokrovski lavastus ei
tunne peronaalset režiid: iga roll on lahendatud klišeena. Selle
asemel teeb lavastaja panuse suurtele ansamblistseenidele, kus laval
liigub inimesi ja materjale massiliselt, kuid ei haara. Kuid laul-
dakse ja musitseeritakse imekspandavalt kõrgel tasemel, kuigi diri-
gent Eri Klas toimib pigem lava tagasihoidliku saatjana kui selle
partnerina. Solistidest veensid eriti Uno Kreem Dosifeina ja Marika
Eensalu Marfana. Võimsalt laulev koor seisab laval nagu valeraha.

dKö

Stuttgarter Nachrichten 14.4.1992